

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΕ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 27 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1937

ΑΡΙΘ. 47

ΛΩΖΑΝΝΗ—ΕΔΙΜΒΟΥΡΓΟΝ

III.

Ἄμα τῇ ἐκ τοῦ ναοῦ ἐπιστροφῇ, ἡ ὀλομέλεια τῆς Συσκέψεως ἐξέλεξεν ὡς πρόεδρον μὲν τὸν σεβ. ἀρχιεπίσκοπον τῆς Ὑόρκης, ὡς γενικὸν δὲ γραμματέα τὸν αἰδ. Hodgson, ἐπίσης δὲ τέσσαρας ἀντιπροέδρους τμητικῆς ἔνεκεν, ἀντιπροσωπεύοντας τὰς σπουδαιότερας ἐκκλησίας. Μία τῶν τμητικῶν τούτων θέσεων ἐδόθη εἰς τὸν σεβ. μητροπολίτην Θυατείρων ὡς ἐκπρόσωπον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Εὐθύς ἀμέσως ὁ πρόεδρος τῆς Συσκέψεως ἐξεφώνησεν εὐστοχώτατον λόγον, δι' οὗ, ἀφοῦ εὐφύμως ἐμνήσθη τῶν πρωτεργατῶν τῆς ὀργανώσεως Robert Gardiner, τῶν ἐπισκόπων Brent καὶ Gore, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Οὐψάλλας Söderbloom καὶ τῶν γερμανῶν Deissmann καὶ Zöllner, εἰς τὴν συνδρομὴν τῶν ὁποίων τόσα ὀφείλει ἡ ὀργανώσις, ἐξῆρε τὴν σημασίαν τῆς τυχόν ἐπιτυχανομένης ἐκκλησιαστικῆς ἐνώσεως διὰ τὸν χριστιανικὸν κόσμον καὶ ἐτόνισεν ὅτι ἡ Σύσκεψις θὰ καταβάλλῃ ὑψίστην προσπάθειαν ὅπως φθάσῃ εἰς τὸ κατὰ τὸ δυνατόν ἀνώτερον σημεῖον τῆς ἀμοιβαίας συνεννόησεως.

Μετὰ τὰς δύο πρώτας συνεδριάσεις τῆς ὀλομελείας, καθ' ἃς ἠκούσθησαν αἱ ἐκθέσεις τοῦ Γεν. Γραμματέως περὶ τῆς μέθοδου τοῦδε ἔργασίας καὶ οἱ χαιρετισμοὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν διαφόρων ἐκκλησιῶν, ἡ Σύσκεψις διηρέθη εἰς τέσσαρα τμήματα πρὸς εὐχερῆστεραν ἐπιστημονικὴν μελέτην τῶν ὑπὸ συζήτησιν θεολογικῶν ζητημάτων. Τὸ πρῶτον τμήμα ἀνέλαβε τὸ περὶ «χάριτος» ζήτημα, τὸ δεύτερον τὸ «περὶ Ἐκκλησίας καὶ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ», τὸ τρίτον τὸ «περὶ μυστηρίων» καὶ ἰδίᾳ τὸ «περὶ ἱερωσύνης» καὶ τὸ τέταρτον τὸ «περὶ χριστιανικῆς ἐνότητος ἐν τῷ βίῳ καὶ τῇ λατρείᾳ». Ἡ εὐρύτης τῶν θεμάτων καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀντιπροσώπων ὑπεγόρευσε τὴν καὶ τῶν τεσσάρων τούτων τμημάτων ὑποδιαίρεσιν εἰς διάφορα ὑποτμήματα. Φροντίς δὲ κατεβλήθη οὐ μόνον ὅπως κατανεμηθῶσιν εἰς τὰ τμήματα κατ' ἀναλογίαν τὰ μέλη τῆς Συσκέψεως ἵνα περιλαμβάνωσιν ἱκανοὺς ἐξ ἐκάστης ἐκκλησίας ἀντιπροσώπους, ἀλλὰ καὶ ὅπως δοθῇ εἰς τὰς σημαντικώτερας ἐκκλησίας καὶ ἡ διεύθυνσις τῶν τμημάτων. Εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν παρεχωρήθη ἡ ἀντιπροεδρία τοῦ τρίτου τμήματος, τὸ ὁποῖον συνεκέντρωσε καὶ τὸ ζωηρότερον ἐνδιαφέρον, διὸ καὶ ὑπήρξε τὸ πολυληθέστερον. Ἡ ἀντιπροεδρία τοῦ τμήματος ἀνετέθη, ὡς καὶ εἰς τοὺς λοιπούς, κατ' ἐκλογὴν ὁμόφωνον τῆς ὀλομελείας, εἰς τὸν γράφοντα. Εἰς

τὸ τμήμα τοῦτο ἐκ τῶν ὀρθοδόξων ἔλαβον μέρος ὁ καθηγητῆς Φλορόβσκυ, ὁ ἀρχιμανδρίτης Κωνσταντινίδης, ὁ Ἀξώμης Νικόλαος καὶ ὁ αἰδεσιμώτατος Γιάνσεν. Ὁ γράφων προσέτεινεν εἰς τὸ τμήμα τὴν ἐκλογὴν τοῦ καθηγητοῦ Φλορόβσκυ ὡς προέδρου τοῦ ὑποτμήματος, τὸ ὁποῖον ἠτχολήθη μὲ τὸ ζήτημα «περὶ ἱερωσύνης», ἣς καὶ ἐγένετο ἀποδεκτὴ. Ὁ πρόεδρος καὶ οἱ ἀντιπρόεδροι τῆς Συσκέψεως ἀνέλαβον τὴν ἐκ περιτροπῆς ἐπίσκεψιν καὶ παρακολούθησιν τῶν διαφόρων τμημάτων, οἱ δὲ πρόεδροι καὶ ἀντιπρόεδροι τῶν τμημάτων τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐργασίας τῶν ὑποτμημάτων. Ἡ ζωηροτάτη περὶ ἱερωσύνης συζήτησις μὲ ἠνάγκασε νὰ παραμείνω κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὸ τμήμα τοῦτο, ὅπου μετὰ τοῦ προέδρου αὐτοῦ καθηγητοῦ Φλορόβσκυ καὶ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Κωνσταντινίδου καὶ τοῦ Μητροπολίτου Ἀξώμης κατ' ἐπανάληψιν λαβόντες τὸν λόγον ἀνεπτυξάμεν τὴν ὀρθόδοξον ἔποψιν. Ἀξίον σημειώτεως εἶνε ὅτι κατ' ἐπανάληψιν ἐζητήθησαν παρ' ἡμῶν πολλὰ καὶ ἐξονυχιστικὰ λεπτομέρεια περὶ τῆς ὀρθοδόξου ἀντιλήψεως περὶ ἱερωσύνης.

Ὁμοίως ὁ σεβ. Θυατείρων παρέμεινεν ἰδίᾳ εἰς τὸ περὶ τοῦ βιπτίσματος ὑποτμήμα ἐρημνεύων τὴν Ὁρθόδοξον ἔποψιν. Εἰς τὸ πρῶτον τμήμα τὴν ὀρθόδοξον ἔποψιν ἀνεπτυξάν εὐρέως ἰδίᾳ ὁ καθηγητῆς κ. Arseniev, εἰς δὲ τὸ β' ὁ καθηγητῆς κ. Μπρατσιώτης μετὰ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἀθηναγόρα Καββάδα καὶ ἕτεροι ἀντιπρόσωποι τῶν λοιπῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν. Εἰς τὸ περὶ τῆς κοινωνίας τῶν ἀγίων ὑποτμήμα σπουδαίως ὑπεστήριξε τὴν πρὸς τὴν Θεοτόκον καὶ τοὺς ἁγίους τιμὴν ὁ καθηγητῆς Bouigakoff, ὡς καὶ ἄλλοι εἰς ἄλλα τμήματα καὶ ὑποτμήματα. Ἐν τῇ ὑποδιαίρεσει τῆς Συσκέψεως εἰς τμήματα καὶ ὑποτμήματα κατεδείχθη τὸ εὐάριθμον τῶν ὀρθοδόξων ἀντιπροσώπων, ἐφ' ὅσον εἰς πολλὰ ἐκτούτων οὐδὲ κἄν εἷς—σημαντικὸς τοῦλάχιστον—ἀντιπρόσωπος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας παρίστατο πρὸς διεκμήνευσιν τῆς ὀρθοδόξου ἐπίψεως, οἱ δὲ δυνάμει ἐκ τούτων συνεκεντρώθησαν εἰς τὰ σπουδαιότερα τῶν τμημάτων.

Ἡ κατὰ τμήματα καὶ ὑποτμήματα συζήτησις, διαρκέσασα ἐπὶ δεκαήμερον περιπέου¹, ὑπῆρξεν ἐξονυχιστικὴ, ἔστι δ' ὅτε καὶ ζωηροτάτη, τὰ δὲ προεδρεῖα

1. Ὁ φαινομενικῶς μακρὸς χρόνος τῆς Συσκέψεως ἀπεδείχθη κατὰ τὰς συζητήσεις βραχύτατος, πλεῖστα δ' ὅσα σημεῖα παρέμειναν ἀσυζήτητα. Οὗτω δὲ ἐγένοντο εἰς πολλοὺς ἀντιληπτὰ ἀπὸ τῶν πραγμάτων αὐτῶν αἱ δυσσχέσεις, εἰς ἃς εὐρίσκοντο πολλὰ τῶν παλαιῶν συνόδων ἰδίᾳ τῆς Δύσεως, ὧν ἡ διάρκεια ὑπῆρξε μακροτάτη.

τῶν τμημάτων εἰργάζοντο νυχθημερῶν ἐκτὸς τῶν κοι-
νῶν συνεδριάσεων πρὸς συγκέντρωσιν τῶν στοιχείων
τῶν συζητήσεων καὶ σύνταξιν τῶν πρὸς τὴν ὀλομέ-
λειαν ἐκθέσεων καὶ πορισμάτων.

Κατὰ τὰς ἐν τῷ μεταξὺ συμπροσώπων δύο Κυρια-
κὰς ἐγένοντο κατὰ τὴν ἐσπέραν δύο δημόσιαι συνε-
δριάσεις τῆς ὀλομελείας τῆς Συσκέψεως, εἰς τὰς ὁ-
ποίας ἐπετράπη δι' εἰδικῶν προσκλήσεων ἢ παρουσίαι
ἐκλεκτῶν ἐπισκεπτῶν. Ὅτι ἀντιπρόσωποι τῶν κυ-
ριωτέρων ἐκκλησιῶν, τέσσαρες κατὰ Κυριακὴν, ἀνέλα-
βον νὰ ἀναπτύξουν κατὰ τὰς δημοσίας αὐτὰς συνεδριά-
σεις ἕκαστος τὰ κατὰ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν λαοκρασίαν τῆς
ἐκκλησίας του. Κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίαν ὠμίλη-
σαν ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ἐκκλησίας τῶν Κουακέρων,
ὁ ἀντιπρόσωπος τῶν γαλλικῶν προτεσταντικῶν ἐκ-
κλησιῶν, ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλη-
σίας καὶ ὁ τῆς Μεθοδιστικῆς ἐκκλησίας. Τὴν ὀρθό-
δοξον Ἐκκλησίαν ἐνεφάνισε, παρακληθεὶς, ὁ γράφων
διὰ τοῦ λόγου του, ὅστις ἐν ἑλληνικῇ μεταφράσει ἐδη-
μοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 43 τρέχ. ἔτους φύλλον τῆς
«Ἐκκλησίας»¹. Κατὰ τὴν δευτέραν Κυριακὴν ὠμίλη-
σαν οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ἐκκλησίας τῶν ἀμερικανῶν Βι-
ππιστῶν, τῆς Ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας (ὁ Λόρδος Cecil),
τῆς σουηδικῆς λουθηραντικῆς ἐκκλησίας (ὁ γνωστὸς ἐπι-
σκοπος καὶ καθηγητὴς Aulen) καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος
τῆς ἠνωμένης ἐν Ἰνδίας ἐκκλησίας. Οἱ λόγοι οὗτοι
ἐξεπέμφθησαν διὰ τοῦ ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ, ὅστις
ἐλειτούργει κατὰ τὰς δύο αὐτὰς ἐσπέρας ἐν τῇ αἰ-
θούσῃ.

Ἐπίσης κατὰ τὰς Κυριακὰς ταύτας ἔλαβον
χώραν πολλοὶ λαμπραὶ ἐκκλησιαστικαὶ τελεταὶ
εἰς τοὺς διαφόρους ναοὺς τοῦ Ἐδιμβούργου, τὰς
ὁποίας πλὴν τοῦ κοινοῦ ἐκκλησιασματος παρηκολού-
θησε πλῆθος ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων. Ἰδιαίτερας
μνείας ἀξία εἶνε ἡ ἐν τῷ ἀγγλικανικῷ καθεδρικῷ
ναῶ γενομένη πανηγυρικὴ λειτουργία ὑπὸ τοῦ ἀρ-
χιεπισκόπου Ὑόρκης καὶ ἡ ἐν τῷ ναῶ τῆς Θεοκτοῦ
μεγάλῃ λειτουργίᾳ τῶν ὀρθοδόξων, ἡ; προῖστατο ὁ
σεβ. μητροπολίτης Θουατῆρων. Παρὰ δὲ τὸ γεγονός
ὅτι ἡ λειτουργία αὕτη δι' ἔλειψιν χοροῦ ὑτελείφθη
ἀπὸ μουσικῆς ἐπόψεως², παρηκολουθήθη ἐν τούτοις
μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος ὑπὸ τοῦ πικνοῦ ἐκκλη-
σιασματος, τὸ ὁποῖον κατὰ τέλος τῆς λειτουργίας με-
μοναδικὴν τάξιν καὶ κατάνυξιν προσῆλθε καὶ ἔλαβεν
ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ τελεουργήσαντος ἱεράρχου τὸ
ἀντίδωρον. Εἰς τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν ἐγένετο κατα-
νυκτικὴ ἐπίσης λειτουργία κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Με-
ταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, καθ' ἣν προνοία τοῦ
Μητροπολίτου Ἀξώμης ἐγένετο καὶ ἡ εὐλογία τῶν
σταφυλῶν. Πρωτοβουλία δὲ τῶν ῥώσων κληρικῶν
ἠὺρπερίστη πρόχειρον παρεκλήσιον, ἐν τῷ ὁποίῳ
οὔτοι μὲν καθ' ἑκάστην σχεδὸν ἐτέλουν τὴν θείαν

λειτουργίαν, οἱ δὲ ἄλλοι τὰς παρακλήσεις τῆς
Θεοτοκίου καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ δεκαπεντα-
γούστου.

Μετὰ τὸ πέρας τῶν συζητήσεων ἐν τοῖς ἐπὶ μέρους
τμήμασιν, ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν ὀλομέλειαν διὰ τῶν
προεδριῶν / αἱ ἐκθέσεις αἱ περ ἔχουσιν τὰ πορίσματα
αὐτῶν. Ἐν ταῖς ἐκθέσει τούταις μετὰ ἐπαρκοῦς σα-
φηνείας καθορίζονται τὰ σημεῖα τῆς συμφωνίας ἢ
τῆς ἀσυμφωνίας τῶν διαφόρων ἐπόψεων. Εἰς τὰς
πλείστας τῶν ἐκθέσεων τούτων, αἵτινες ἐγκαίρως
δενεμῆθησαν εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους εἰς τυπωθέντα
ἀντίτυπα, καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν τοῦ γ' τμήματος, τὸ ὁποῖον,
ὡς ἐλέχθη, ἦτο ἀπὸ ἐπόψεως δυσχερεῶν τὸ σπου-
δαιότερον, διετυλώθησαν ἰδιαίτερος; κυναὶ παρα-
τηρήσεις ἐμφανίζουσαι τὰς ὀρθοδόξους ἐπόψεις, εἰς
τρόπον ὥστε ἐκδήλωσιν νὰ καταφαίνηται ἡ ἐπὶ τῶν
σχετικῶν σημείων θέσις τῆς ὀρθοδόξου διδασκα-
λίας. Ἐπειδὴ ὅμως εἰς τὰς διαφόρους ταύτας ἐκ-
θέσεις δὲν ἐνεφανίζετο ἐνιαίως καὶ συστηματικῶς
ἡ ὀρθόδοξος ἐποψις, διὰ τοῦτο μετὰ συννοή-
σιν ἀνάντω / τῶν ἀντιπροσώπων / τῶν ὀρθοδόξων
ἐκκλησιῶν συνετάχθη ἰδιαίτερα δὴλως τῶν ὀρθο-
δόξων ἐπὶ τῶν ἀπροσχαλόντων τὴν Συσκέψιν ζητη-
μάτων¹, ἧς; καὶ ἀνεγνώσθη ἄγγλισι ἐξ ὀνόματος
αὐτῶν ὑπὸ τοῦ σεβ. μητροπολίτου Θουατῆρων εἰς
μίαν τῶν συνεδριάσεων / τῆς ὀλομελείας, προξενήσασα
βαθυτάτην καὶ ἀρίστην ἐντύπωσιν καὶ σπουδαίως ὑπό-
τε τῶν μελῶν τῆς Συσκέψεως καὶ τοῦ κύριου σχολια-
σθεῖσιν. Ἡ δὴλωσις αὕτη ἐδημοσιεύθη ἐν ἑλληνικῇ
μεταφράσει εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 36—37 φύλλον τῆς
«Ἐκκλησίας»² τρ. ἔτους.

1. Ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς, ἄφ' ὅσον διὰ τῆς ἀκολου-
θομένης μεθόδου ἐργασίας; δὲν εἶτο ἡ δυνατότης ἐν ταῖς
κοιναῖς ἐκθέσει τῶν τμημάτων νὰ ἐμφανισθῇ ἡ ὀρθόδο-
ξος ἐποψις κατὰ τὸ ὅσον ἐπαιὸν καὶ συστηματικῶν, ἐξή-
τησα νὰ καταρτισθῇ ὡς καὶ ἐν Λαζάνῃ ἰδιαίτερα δὴλω-
σις τῶν ὀρθοδόξων. Τὴν γνώμην ταύτην συνεμερίσθη
πλήρως καὶ ὁ κ. Μπρατσιώτης καὶ ἄλλοι τινὲς ἐκ τῶν
ἡμετέρων ἀντιπροσώπων, ἡ μεγάλη ὅμως πλειοψηφία τῆς
ὀρθοδόξου ἀντιπροσωπείας προῖστατο τὴν μέχρι τῆς
ἐκδόσεως τῶν πορισμάτων τῶν τμημάτων ἀναμονήν. Ἡ
πραγματικὴ γνώσις τῶν πορισμάτων κατέδειξεν ἐπὶ μάλλον
καὶ μάλλον τὴν ἀνάγκην τῆς ἰδιαίτερας δὴλώσεως, διὰ
τὴν σύνταξιν τῆς ὁποίας πάντες οἱ ὀρθόδοξοὶ ἀντιπρό-
σωποι συνῆλθον εἰς ἰδιαίτερας κατ' ἐπανάληψιν συσκέψεις
ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ σεβ. μητροπολίτου Θουατῆρων.
Αἱ συσκέψεις αὗται τῶν ὀρθοδόξων ἀντιπροσώπων ἦσαν
διὰ τοὺς βαθύτερον παρεκλουθηθέντας ταύτας λίαν διδα-
κτικαὶ διὰ τὴν νοσηροσίαν, τὴν διάφορον ἀντίληψιν καὶ
τὰς προσωπικὰς διαθέσεις, μεθ' ὧν οἱ πλείστοι ἔλαβον μέ-
ρος εἰς τὴν Συσκέψιν ὡς ἐπίσημοι ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐκ-
κλησίας των. Πάντως ἀνετέθη εἰς ἐπιτροπὴν ἐκ τοῦ μη-
τροπολίτου Θουατῆρων καὶ τῶν καθηγητῶν Arseniev, Bul-
gakoff, Τσαγκῶφ καὶ τοῦ γράφοντος ὅπως συντάξῃ τὴν
δὴλωσιν, ἡ; τὸ περιεχόμενον, ἐπεξεργασθῆν ὑπὸ τῶν καθη-
γητῶν, παρεδόθη εἰς τὸν μητροπολίτην Θουατῆρων, ὅστις
ἔχων ὑπ' ὄψει καὶ τὴν ἐν τῇ Συσκέσει τῆς Λαζάνης γενο-
μένην δὴλωσιν τῶν ὀρθοδόξων ἡτοιμάσασα τὸ ὀριστικὸν σχέ-
διον, τὸ ὁποῖον ἐγκριθὲν ὑπ' ὅλων τῶν ἀντιπροσώπων καὶ
καταλλήλως μεταφρασθὲν εἰς τὴν ἀγγλικὴν ἀνεγνώσθη
ἐν καιρῷ ἐξ ὀνόματος τῆς ὀρθοδόξου ἀντιπροσωπείας ἐν
τῷ ὀλομείῳ.

2. Ἡ δὴλωσις τῶν ὀρθοδόξων διὰ τε τὸ περιεχόμενον
αὐτῆς, τὸ σεμνὸν καὶ τὴν ἀπλότητα τοῦ ὅρου; καὶ τὴν
θετικὴν ἀνάπτυξιν τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας μας

1. Ἡ γενομένη ἀνάπτυξις προὐκάλεσε ζητηρὸν τὸ ἐν-
διαφέρον τῶν μελῶν τῆς Συσκέψεως, αἵτινα ἐπὶ ἡμέρας
ἐξ ἀφορμῆς αὐτῆς; ἐξήτουν πληροφορίας μετ' ἐπιμονῆς ἐπὶ
διαφόρων λεπτομεριῶν τῆς διδασκαλίας, τοῦ βίου καὶ τῆς
λαοκρασίας τῆς ἐκκλησίας μας.

2. Ἡ εἰς τὸν αὐτοσχέδιον χορὸν συμμετοχὴ τοῦ
καθηγητοῦ κ. Μπρατσιώτου, ὅστις ἐψάλλεν ἐμμελεστοτα,
ἀνεπλήρωσε σπουδαίως τὰ μουσικὰ χόσματα.

Πρέπει εἶνε νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα ὅτι οἱ εἰς τὸ γ' τμήμα παριστάμενοι ἀντιπρόσωποι τῆς συριακῆς ἐκκλησίας τῶν Ἰνδιῶν διὰ τοῦ Καθολικοῦ αὐτῶν Βασιλείου καὶ τοῦ ἡγουμένου Ἀλεξίου ἐδήλωσαν ὅτι συμφωνοῦν πλήρως πρὸς τὴν ὀρθόδοξον ἔποψιν.

Μετὰ τὴν ὑποβολὴν τῶν πορισμάτων τῶν τμημάτων ἐπηκολούθησε σύντομος συζήτησις, εἰς ἣν διαφωτιστικῶς διὰ τὰ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν ἀφορῶντα ἔλαβον τὸν λόγον πλὴν τῶν ὁύσων Φλορόβσκυ, Boulgakoff καὶ Kassian καὶ ὁ σεβ. Μητροπολίτης Θυατείρων, ὁ ἀρχιμανδρίτης Κωνσταντινίδης καὶ ὁ γράφων.

Ἀμυδρὰν ἰδέαν τῶν ἐν τοῖς τμήμασι καὶ τῇ ὁλομελείᾳ συζητήσεων δίδει ἴσως ἡ γενομένη τῶν κυρίων θεμάτων ἀνάλυσις κατωτέρω. Εἰς τὸ περὶ χάριτος ζήτημα περιείχεται: 1) ἡ ἔννοια τῆς χάριτος 2) διακρίσεις καὶ ἀγιασμός 3) τὸ μεγαλεῖον τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἀνθρωπίνη ἀνταπόκρισις 4) ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ χάρις 5) ἡ χάρις, ὁ λόγος καὶ τὰ μυστήρια 6) μόνη ἡ χάρις (sola gratia). Εἰς τὸ περὶ Ἐκκλησίας καὶ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ περιελαμβάνεται: 1) ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ 2) Ἄγία Γραφὴ καὶ παράδοσις 3) Ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ κοινὴ ἡμῶν πίστις 4) ἡ Ἐκκλησία: συμφωνία καὶ διαφοραὶ 5) ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ 6) ἡ ἐνεργεῖα τῆς Ἐκκλησίας 7) τὸ χάρισμα τῆς προφητείας καὶ ἡ διακονία τοῦ λόγου 8) «Μία ἅγια Ἐκκλησία» καὶ αἱ διαιρέσεις μας 9) κοινωνία τῶν ἁγίων. Εἰς τὸ περὶ μυστηρίων περιείχεται: 1) ἡ περὶ τῶν μυστηρίων αὐθεντία 2) ἡ ἔννοια τῶν μυστηρίων 3) ὁ ἀριθμὸς τῶν μυστηρίων 4) τὸ ἔγκυρον τῶν μυστηρίων 5) βάπτισμα 6) θεία εὐχαριστία 7) ἱερωσύνη. Τέλος εἰς τὸ περὶ ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ ζωῇ καὶ τῇ λατρείᾳ περιείχεται: 1) Ὁ σκοπὸς 2) διάφοροι ἀντιλήψεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητος 3) βασικαὶ μορφαὶ συγγενείας διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐνότητα 4) ἐμπόδια διὰ τὴν χριστιανικὴν ἐνότητα 5) τί θὰ ἡδύνατο νὰ γίνῃ διὰ τὴν ἄρσιν τῶν ἐμποδίων τούτων. Μετὰ τὴν λήξιν τῆς συζητήσεως ἐτέθησαν τὰ πορίσματα πρὸς τὴν ὁλομελείαν πρὸς ψηφοφορίαν ὑπὸ τὴν ἔννοιαν οὐχὶ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ περιεχομένου αὐτῶν (τοῦτο ἐτονίσθη καὶ ὀρθῶς ὑπὸ τοῦ προέδρου), ἀλλὰ ἐγκρίσεως ἵνα ἀπλῶς διαβιβασθῶσιν εἰς τὰς Ἐκκλησίας τὰς ὁποίας οἱ παριστάμενοι ἀντεπροσώπων, ἵνα λάβωσιν αὐταὶ γνῶσιν τῶν πορισμάτων

ἐπὶ τῶν ὑπὸ συζήτησιν ζητημάτων προὔξενθησεν πράγματι ἀρίστην ἐντύπωσιν, γενικῶς εὐμενέστατα σχολιασθεῖσα ἀκόμη καὶ ὑπὸ τοῦ παπικοῦ τύπου. Παρὰ ταῦτα ἡ δῆλωσις αὕτη συγκρινομένη πρὸς τὴν τῆς Λωζάννης παρουσιάζει ἀτονίαν τινά, ἥτις δέον νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν ἐκ τῆς Συσκέψεως ἀπουσίαν καὶ ἄλλων θεολόγων καὶ ἰδία ἑλλήνων καὶ ὀουμάνων. Οἱ ῥῶσοι θεολόγοι παρουσιάζουν, ὡς παρατηρήθη σαφῶς, ἐξέλιξιν, ἣν ζήτημα εἶνε, ἂν ἡμεῖς θὰ ἠξυμνάμεθα νὰ παρακολουθήσωμεν ἅπασι πάντα. Ἡ ἐξέλιξις αὕτη δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς πλησιάζουσα κατὰ πολὺ πρὸς τὴν πατερικὴν ἔποψιν (ἣν πλήρως ἀκολουθοῦσι τινὲς μόνον αὐτῶν, ὡς ὁ καθηγητὴς Φλορόβσκυ καὶ ἄλλοι), πρὸς τὴν ὁποίαν ἐπιμόνος κατευθύνομεν ἡμεῖς τὰς ἐρεῖνας ἡμῶν, ἐπὶ ἀπομακρύνουσι τῆς ἐκ τῶν δυτικῶν ἐπιρροῶν (παπικῆς καὶ διαμαρτυρομένης) διαμορφωθείσης δογματικῆς θεολογίας τῆς τελευταίας περιόδου.

εἰς ἃ κατέληξεν ἡ Σύσκεψις παρὰ τὴν ἐκ παρεξηγήσεως ἀποχὴν ἐκ τῆς ψηφοφορίας ὀρθοδόξων τινῶν, οὕτω δὲ οὐδενὸς ἀντιλέγοντος (nemine contradicente), ἐγένετο δεκτὸν ὅπως τὰ πορίσματα ἀποσταλῶσιν εἰς τὰς ἐπισήμους ἐκκλησίας, ἵνα λάβωσιν αὐταὶ γνῶσιν καὶ ἀποφασίσωσιν ἐπ' αὐτῶν τὰ αὐταῖς δοκοῦντα¹. Ἐν τῷ μεταξὺ ἰδιαίτεροι ὑπὸ τῆς Συσκέψεως κατασταθεῖσαι ἐπιτροπαὶ καθώρισαν τὰ τῆς μελλούσης διοικήσεως τῆς ὁργανώσεως δὲ κατόπιν, σχετικῶν τῶν ἐπιτροπῶν τούτων προτάσεων ἐγένετο πᾶμψηφει ὑπὸ τῆς ὀλομελείας δεκτὴ ἡ σύγκροσις τοῦ συμβουλίου συνεργασίας τῶν δύο ὁργανώσεων («Πίστεως καὶ Διοικήσεως» καὶ «Ζωῆς καὶ Ἐργασίας») καὶ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Συνεχείας, εἰς ἃς περιελήφθησαν ὡς μέλη ἐκπροσωποῦντα τὴν Ὄρθόδοξον Ἐκκλησίαν ὁ μητροπολίτης Θυατείρων, ὁ ἀρχιμανδρίτης Κωνσταντινίδης, οἱ καθηγηταὶ Φλορόβσκυ, Boulgakoff, Arseniev καὶ Τσαγκῶφ, ὁ ἐπίσκοπος Νοβι-ζάντ Εἰρηναῖος καὶ ὁ γράφων.

Συγκινητικὴ ἦτο ἡ ἐκ μέρους τῆς Συσκέψεως δμόφωνος ἀποδοχὴ προτάσεως, ἐν ἣ ἐκφορᾶζεται ἡ λύπη αὐτῆς διὰ τὸν σινοϊαπωνικὸν πόλεμον καὶ ἡ πίστις εἰς τὸ ἀγαθὸν τῆς εἰρήνης. Κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίαν ὁ καθηγητὴς κ. Μπρατσιώτης ἀνέγνωσε γερμανιστὶ σύντομον αὐτοῦ προσφώνημα περὶ τῆς ἐνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν, τὸ ὁποῖον ὅμως, παρὰ τὸ σημαντικὸν αὐτοῦ περιεχόμενον, δὲν κατέστη δυνατόν νὰ μεταφρασθῇ διὰ τὴν κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμήν παντελεῖ ἔλλειψιν χρόνου.

Τέλος κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίαν ὑπεβλήθη ὑπὸ τοῦ προέδρου τὸ πρὸς ὀλόκληρον τὸν χριστιανικὸν κόσμον διάγγελμα τῆς Συσκέψεως, τὸ ὁποῖον ἐγένετο ὑπὸ τῆς ὀλομελείας διὰ βοῆς καὶ μετ' ἐνθουσιασμοῦ δεκτὸν.

(Ἔπεται τὸ τέλος)

ΑΜΙΑΚΑΣ Σ. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

1. Τὸν ἐξαιρετικῶς λεπτὸν τοῦτον τρόπον προόδου τῆς ἐνωτικῆς ἐνεργείας τῶν ὁργανώσεων τούτων, τὸ ὅτι δηλ. Σύσκεψις τοιοῦτης σημασίας καὶ συνθέσεως ἐιργάσθη μετὰ πολυετῆ προπαρασκευὴν συντόμως ἐπὶ δεκαπενθήμερον διὰ τὰ ἀποφασίσθη τελικῶς νὰ γνωστοποιήσῃ ἀπλῶς εἰς τὰς ἐκκλησίας τὰ περὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς καὶ τῶν πορισμάτων τῆς καὶ οὐδὲν πλέον, πρέπει νὰ τὸν προσέξουν ἰδιαίτερος μερικὸν ἐκ τῶν ἡμετέρων, οἱ ὁποῖοι, ἐν παντελεῖ ἀγνοίᾳ τῶν πραγμάτων διατελοῦντες φαντάζονται ὅτι διὰ τῶν συσκέψεων τούτων ἐπιδιώκεται ὅπως ὅπως ἡ ἐνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν!

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἐφεσ. 2, 4-10.

Περὶ τὰς ὑψίστας δογματικὰς ἀληθείας τῆς Ὄρθοδόξου χριστιανικῆς πίστεως, στρέφει ὁ μακάριος Ἀπόστολος Παῦλος τὰς σκέψεις αὐτοῦ ἐν τῇ ὑπὸ μελέτην περικοπῇ. Ὅποιός τις λογίζεται ὁ χριστιανός, πρὶν ἢ βαπτισθῆ, ἄρα καὶ ὁ ἐκτός τοῦ χριστιανισμοῦ εὐρισκόμενος, ἢ ἐν τοῖς κόλποις μὲν τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας εὐρισκόμενος, ἀλλὰ μὴ οικειοποιούμενος τὰ πλεονεκτήματα τῆς ἐν Χριστῷ ἀναγεννήσεως; Εἰς

ποῖαν περιοπὴν ἀνέρχεται ὁ ἀναγεγεννημένος Χριστιανός; Ποῦ οφείλεται δὲ ἡ ἀναγέννησις αὕτη, ποῖα τὰ ἐλατήριά της, ποῖοι οἱ σκοποὶ, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους δύναται πᾶς ἄνθρωπος νὰ ἐπωφεληθῇ τὸν πλοῦτον τῆς ἀναγεννήσεως; Τοιαῦτα εἶναι αἱ ἀλήθειαι, τῶν ὁποίων ἡ σκέψις καὶ ἡ διδασκαλία πάντοτε ὑπῆρξαν θέμα προσφιλῆς εἰς τὸν Ἀπόστολον τῶν Ἑθνῶν.

Ἐξω τοῦ χριστιανισμοῦ, ἢ κατ' ὄνομα μόνον ἐντὸς τοῦ χριστιανισμοῦ, ὁ ἄνθρωπος εἶναι νεκρὸς τοῖς παραπτώμασι, πνευματικὸς καὶ ἠθικὸς νεκρὸς. Ἀπὸ τοιαύτης καταστάσεως παραλαμβάνει ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐνεργεῖ τὰς θαυμασίους αὐτοῦ σωτηριῶδεις ἐνεργείας τῆς ἐν Χριστῷ ἀναγεννήσεως καὶ σωτηρίας. Ὁ ἄνθρωπος, χριστιανὸς γενόμενος, ἔρχεται ἀπὸ πτώματος νεκροῦ εἰς τὴν ζωὴν. Καὶ ὁποῖαν ζωὴν; Τὴν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποίου ὁ χριστιανὸς εἶναι πλέον τόσον στενωῶς καὶ ἀρρήκτως συνδεδεμένος, ὥστε ἀποτελεῖ καὶ αὐτὸς κατ' ἄτομον καὶ ὅλοι ὁμοῦ, ὡς Ἐκκλησία Ὁρθόδοξος, ἐν σῶμα μετὰ τοῦ Χριστοῦ, ὡς κεφαλῆς τοῦ σώματος τούτου. Ἀνεστήθη ὁ Χριστός, ἀνίσταται καὶ ὁ χριστιανός, ὁ πρότερον «νεκρὸς τοῖς παραπτώμασι», «συνεγείρεται καὶ συγκαθίξει ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ». Τοιαύτη εἶναι ἡ ἔνωσις τοῦ Χριστοῦ μετὰ τῶν ἀληθινῶν χριστιανῶν, τῆς Ἐκκλησίας, «ἣτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου». Ὁ χριστιανὸς λοιπὸν ὁ ἀληθινὸς εἶναι μέλος Χριστοῦ. Ἡ ιδιότης δὲ καὶ ἡ κατάστασις αὕτη, καθ' ἣν ἀπὸ ἀνθρώπου ἀπλοῦ, ἀνθρώπου φυσικοῦ, γινόμεθα «μέλη Χριστοῦ», εἶναι ἡ ἀναγέννησις, ἣτις ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον τῆς «σωτηρίας» σιάδιον.

Τὸ γεγονός τοῦτο, τοῦ ὁποίου ἡ φύσις καὶ ἡ ἀξία εἶναι ἀνυπολογίστου τιμῆς καὶ δόξης, εἶναι πλέον ἢ κατ' ἄνθρωπον. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος βεβαιοῖ, καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διδάσκει, ὅτι μόνον ὡς «δαωρεᾶ» τοῦ Θεοῦ εἶναι νοητὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸ γεγονός τῆς ἀναγεννήσεως καὶ σωτηρίας αὐτοῦ. «Χάριτί ἐσμεν σεσωσμένοι», εἶναι ἀλήθεια τῆς Ὁρθόδοξου πίστεως ἀπόλυτος, ὅπως καὶ ἡ ἄλλη δι: «δὲν δύναται τις νὰ ἐλπίζῃ εἰς τὴν θείαν Χάριν, εἰ μὴ ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ εἶναι ἠνωμένος μετὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ». Οὐδεὶς δικαιούται νὰ εἴπῃ, ὅτι σώζεται ἐξ ἰδίων μέσων καὶ δυνάμεων. Τοῦτο βροντοφωνεῖ ὁ Παῦλος καὶ πρὸς τοὺς Ἐφεσίους, «χάριτί ἐστε σεσωσμένοι». Ἡ σωτηρία «οὐκ ἐξ ὑμῶν, ἀλλὰ Θεοῦ τὸ δῶρον, οὐκ ἐξ ἔργων», καὶ τοῦτο, «ἵνα μὴ τις καυχῆσθαι» ὅτι διὰ τῶν ἑαυτοῦ δυνάμεων σώζεται. Καὶ τίνα τὰ ἐλατήρια τῆς θείας ταύτης δωρεᾶς; Ὁ πλοῦτος τῆς εὐσπλαχνίας τοῦ Θεοῦ καὶ «ἡ πολλὴ ἀγάπη αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς», «ἣ χορηγότης αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς» οὐδὲν ἄλλο. Ὁ δὲ σκοπὸς τῆς θείας ταύτης ἀγαθότητος, ἵνα δώσῃ τὰς συνθήκας ὁ Θεός, τὴν δύναμιν καὶ τὰ μέσα εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ὥστε αὕτη ἀφίνουσα τὰ «κακὰ ἔργα», τὴν ἁμαρτίαν, τὴν ἀπώλειαν, νὰ στραφῇ πρὸς τὰ «καλὰ ἔργα», πρὸς τὴν ἀρετὴν, πρὸς τὴν ζωὴν. Τοῦ Θεοῦ «γὰρ ἐσμεν ποιήματα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς».

Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς

ἀναδημιουργίας τοῦ τε ἀτόμου καὶ τῆς ἀνθρωπότητος εἶναι ἀπλοῦς παρατηρητὴς αὐτὸς εὖτος ὁ ἄνθρωπος καὶ παθητικὸν πρόσωπον; Πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Ὁ Ἀπόστολος, θεοκινήτως ἀποφαινόμενος, γράφει μὲν πρὸς τοὺς Ἐφεσίους «χάριτί ἐστε σεσωσμένοι», προσθέτει ὁμως ἀμέσως «διὰ τῆς πίστεως». Ἡ τελευταία αὕτη προσθήκη εἶναι σημαντικαίτατη. Ὁ Θεὸς τείνει τὴν χεῖρα εἰς τὸν ἁμαρτωλόν· ἀλλὰ διὰ νὰ σωθῇ αὐτός, πρέπει νὰ δώσῃ καὶ αὐτὸς τὴν χεῖρά του καὶ νὰ δρασθῆται τὴν χεῖρα τοῦ Θεοῦ τὴν σώτειραν. Ἡ ἀλήθεια τῆς Ὁρθόδοξου πίστεως εἶναι: θέλει ὁ Θεός· ἂν θέλῃ καὶ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐνωθῇ μετὰ τὸν Χριστόν, ὁ ἄνθρωπος εἶναι σωσμένος».

Κ.

Η ΦΙΛΙΑ ΓΕΝΙΚΩΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΕΓΑΝ ΦΩΤΙΟΝ

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤ. Γ. ΜΠΟΝΗ

[10]

Εἰς τὴν θέσιν δ' ἀκριβῶς ταύτην εὐρέθη πολλάκις καὶ ὁ Φώτιος, ὅτε ἔβλεπε τοὺς φίλους του, οὗς τοσοῦτον ἠγάπησε καὶ ἐφ' ὧν πλείστας ἐστήριξεν ἐλπίδας, νὰ ἐγκαταλείπωσιν αὐτὸν ἐν τῷ καιρῷ τῶν πειρασμῶν καὶ νὰ καταπροδίδωσι τὸν ἱερὸν τῆς φιλίας τῶν δεσμών, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ τῶν ἀντιπάλων στρατόπεδον νὰ μεθίστανται καὶ ἐχθροὶ τούτου νὰ ἀποδεικνύονται. Ἐκ τούτου δ' ἐξηγεῖται καὶ τὸ πικρόχολον καὶ παραπονετικὸν καὶ ὀρμητικὸν καὶ αὐστηρὸν καὶ λίαν, ἐν πολλοῖς, ἐπιτιμητικὸν ὕψος τῆς ἐκφράσεως αὐτοῦ πρὸς ἐγκαταλείψαντας αὐτὸν πρῶτον φίλους του. Πόσῃ δὲ δόδυνῃ ἠσθάνετο ὁ ἴδιος διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν ἐνίων ἐκ τῶν ὑποκρινόμενων καὶ ὑποσχόμενων αὐτῷ φίλιαν, ἐν τῷ καιρῷ τῶν θλίψεων του, φανερώσει καὶ ἡ πρὸς τὸν Δωρόθεον, ἠγαύμενον τῆς μονῆς Κεδρώνων, ἐπιστολὴ αὐτοῦ¹: «Γῶν γὰρ τότε φίλων», γράφει αὐτῷ, «εὐαρίθμητοι μὲν διεσώσαντο τὸ τῆς ψυχῆς εὐγενές· τῶν δὲ λοιπῶν τοὺς μὲν ὁ ἐπικριμασθεὶς φόβος ἀφείλε τὴν ἀρετὴν, τοὺς δὲ κολακείας ὄντας πρόσωπον ἠλεγξεν ὁ καιρὸς, τοὺς δὲ (ὡ μὲν τοῦ γενέσθαι μὴδ' ἐλπίζομένη τόλμα!) καὶ ἀπ' ἐναντίας ἰσταμένους· καὶ συνέβαινε, εἰ καὶ συνέβαινε, τὴν μετ' ἐκείνων ἔχοντι τάξιν μὴδὲ τοῖς ἐκείνων καθαγεῖν ὑποψίας». Μετὰ πόσης ὁμως στοργῆς, μετὰ πόσης χαρᾶς ὁ τοσοῦτο πικρὸς καὶ τοσοῦτο τὴν ἐκφρασὴν ὀξὺς Φώτιος ἐδέχετο τοὺς ἐπωσδῆποτε πλανηθέντας ὕστερον δὲ μετανοήσαντας καὶ ἐπανασύνδεσιν τοῦ πρὸς αὐτὸν φιλικοῦ δεσμοῦ ἐκζητήσαντας. Διότι ἐπρόβλεπεν δι: δὲν πρέπει τις νὰ μετρή τὴν χάριν καὶ τὴν εὐνοίαν τῶν φίλων κατὰ τὴν ἀνάγκην, ἣν ὁ εἰς τῶν φίλων ἐκ τοῦ ἐτέρου λαμβάνει, ἀλλ' ἐκ τῆς προθέσεως². «Σὺ μὲν ὀλοφύρη καὶ θορηγέ· ἐφ' οἷς πάλοι τῆς ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγάπης διύστατο», γράφει πρὸς τὸν αὐτὸν ὡς ἀνω Δωρόθεο.

1. Βαλέττα, Ἐπιστ. σ. 549, ἐπιστ. 212.

2. Βαλέττα, Ἐπιστ. σ. 549, 240. Ἀναστασίῳ πρεσβυτέρῳ καὶ διεκκλησιαρχίῳ Ῥώμης: «Ἄλλ' εὐγέ σοι καὶ τῆς διὰ βράδους ἐλθούσης συμπαιθεῖς προσώσεως φίλων γὰρ οὐχὶ τῆς χάριτος τὴν χάριν μετρεῖν, τῆ προθέσει δὲ κρίνειν τὴν εὐνοίαν».

θεον¹, «καὶ καλῶς ποιεῖς· οὐδὲ γὰρ ἔλαττον τῶν ἄλλων εἰς ἀρετῆς λόγον ἀγάπης ζημίαν ἠδύρεσθαι καὶ μὴ μόνον ἐθέλειν ὀρθοῦσθαι, ἀλλὰ καὶ πικρῶς ἀλλεῖν, ὅτι τὴν ἀρχὴν ἢ πτώσις ἐκράτησεν». Καὶ προσθέτει μετὰ καταπληρωσέως ἡ ἐξικακίας: «Ἐγὼ δὲ τοσοῦτον ἀπέχω τοῦ μέμψασθαι τι τῆς προῖν διχονοίας διὰ τὴν καθαρότητα τῆς νῦν ὁμοιοῦσας, ἢ πρὸς συγγνώμην βραδύς εἶναι, ὥστε καὶ χάριτας τῇ πάντα σοφῶς περιαιούση προσομολογῶ προνοία καὶ σέφημι δεῖν». Ἀναγνωρίζων δὲ τὸ δύσκολον τῆς ἐν ταῖς δειναῖς περιστάσεσι διατηρήσεως καὶ ἀποδείξεως τῆς φιλίας καὶ ἐπιθυμῶν, ἕπως καταστήσῃ ἠπιώτερον τὸν τῆς συνειδήσεως τοῦ φίλου του, ἐλεγχον διὰ τὴν ἀποστασίαν αὐτοῦ, ἐπάγει: «Τὸ δὲ ἐν καιρῷ τοσοῦτω καθαρὰν οὕτω καὶ ἀνδρείαν ἐπιδείξασθαι τὴν φιλίαν καὶ τῆς παρουσίας ἐστὶ διαθέσεως ἐγκώμιον μέγα καὶ τῶν μελλόντων οὐκ ἔχουσα δισταγμὸν ἐγγύσις καὶ τῶν παρεληλυθότων ἀπολογία, μηδεμιᾶς μὲν ἄλλης δεομένη περιστάσεως, ἀλλὰ καὶ συγγνώμῃ πάσῃ δικάζουσα τὴν ἀργίαν, ἐξ ἀδιοροφητοῦ τοῦ βήματος, τοῦ παρόντος κατορθώματος, αὐτῇ καθ' ἑαυτὴν τὸ αἰδέσιμόν τε καὶ ἀξιόπιστον χρηματίζει»². Ἀναγνωρίζει ὅτι «ὁ ἀμβλὺς τὸ ἦθος καὶ μαλακὸς τοὺς πόνοους, γνώμην οὐ βέβαιος καὶ λημμάτων ἦττων καὶ τῆς ἡδονῆς ἀνδράποδον ἄνθρωπος, οὐτ' ἂν τι τῶν ἀγαθῶν γενναῖον ἐργάσαιτο καὶ εἰς κικὸν οὐκ ἂν ἀποβαίῃ μέγα». Προσθέτει ὁμοίως «ὅσοι φύσιν μὲν ὀξεῖς, καρτερεῖν δὲ πρὸς πάντα δεινοί, ὑπερόπται δὲ καὶ χρημάτων καὶ ἡδονῶν καὶ γνώμην ἐξαγαγεῖν ἀμετάσχετοι, τοῖσι δὲ ἄρα καὶ ἰσχύος ποθὲν περιτεθείσης καὶ εἰς ἀγαθὸν ἢ ὀσπὴ τὰ μέγιστα ἐξανύσειε καὶ πρὸς τὸ φαῦλον ἐπειδὴν ἀποκλίνουσιν, ἀφόρητοι καὶ φίλοι καὶ οἰκείοι καὶ πᾶσι καθίστανται». Δὲν πρέπει λοιπόν, προσεπιλέγει, νὰ δυσφορῶμεν «ὅτι μὴ τὰ βέλτιστα παρὰ τοῦ ποτε γενναίου φίλου ἐκκαρπούμεθα· ἀλλ' εὐχαριστεῖν, ὅτι οὐχὶ μόνον μηδὲν λυπηρόν, ἀλλ' ἐφ' οἷς μηδὲ τῶν εἰς ὑπερβολὴν ἠκόντων δυσχερῶν ἐκείθεν πειρώμεθα. Εἰ δ' ἐπιστρέφει ποτὲ καὶ πρὸς τὰς συγγενεῖς μετὰ τῆς φιλίας ἀναδράμοι ἀρετᾶς, ἕως ἀποκρύψει τοῖς εὐφραίνουσιν ἀγαθοῖς καὶ ὅσα τῶν λυποῦντων ἡμᾶς προκατέλαβεν»³.

(Συνεχίζεται)

1. Ἐνθ' ἄνωτ.
2. Ἐνθ' ἄνωτ. Πρὸς τὴν πρὸς τὸν αὐτὸν 243 ἐπιστολήν.

3. Βαλέττα σ. 490, ἐπιστ. 156. Λέοντι Λογοθέτῃ καὶ μοῦνασαντι, ὑπὸ δοκοῦντος φίλου παραλυπηθέντι.

Η ΣΠΟΥΔΗ

ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Λίαν εὐλόγως βαθυτάτη ὑπῆρξεν ἡ ἠθικὴ ἱκανοποίησις παντὸς ἀναγνώσαντος τὴν εἰδησιν περὶ τῆς μελετηθείσης ἐκδόσεως τῶν καταλειφθέντων παρὰ τῶν Πατέρων καὶ Διδασκάλων τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας μας συγγραμμάτων, ἐν οἷς «ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας ἐλάλησε τὸ ἅγιον στόμα αὐτῶν» (Ματθ. 12,34). Ἀνήκει δικαία τιμὴ εἰς τοὺς Πανιερωτάτους Συνδικοὺς Ἱεράρχας, οἵτινες μελετήσαντες μετὰ

τῆς ἀρμοζούσης σοβαρότητος τὸ ζήτημα προέβησαν εἰς τὰς γνωστὰς ἐπ' αὐτοῦ ἀποφάσεις.

Ἦδη ἀπομένει, μετὰ τὰς ὑποδειχθείσας ἐκ μέρους τῶν κ.κ. Καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς δυσχερείας τῆς πλήρους ἐκδόσεως, νὰ εὐχηθῇ τις ἀπὸ καρδίας τὴν σύντομον ἔκδοσιν τῶν μεμονωμένων τόμων, ὑφ' οἷς ὄρους ἀρμοδίως συνεστήθη καὶ τὴν ταχεῖαν πραγματώσιν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ λίαν ἀπαραιτήτου εὐρετηρίου τῆς Ἑλληνικῆς Πατρολογίας τοῦ J. P. Migne ἐπὶ τῇ βίσει τῆς ἐν χειρογράφοις ὑπαρχούσης ἐργασίας τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Λαρίσης Δωροθέου, δι' ἣν ἤδη ὁ ἄρετης Ἱεράρχης Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Ἱερεκκιῆ προσηφηρε σημαντικώτατον χρηματικὸν ποσόν.

Εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ εὐχερανθῇ ἡ μελέτη τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, διότι αὕτη εἶναι χρησιμωτάτη καὶ ἀναπόφευκτος εἰς πάντα εὐσεβῆ χριστιανόν, ἀλλ' ἰδιαίτατα εἰς τὸν θεολόγον κληρικόν καὶ λαϊκόν καὶ ἐκ τούτων εἰς τὸν ἀσχολούμενον κυρίως περὶ τὴν ὑψηλὴν καὶ ἱερωτάτην διακονίαν τοῦ θεοῦ λόγου. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας πρόκεινται πηγὴ πλουσία θεολογικῶν γνώσεων καὶ ὀρηκείας. Ἄνευ ἀκριβοῦς γνώσεως τῆς Πατερικῆς Θεολογίας ὁ ὀρθόδοξος Θεολόγος οὐδέποτε ἴσταιται ἀκλόνητος, διότι στερεῖται τοῦ κυριωτάτου ἐρείσματος, τῆς πεποιθήσεως, ἣν μόνον γνώσις ἀκριβῆς παντὸς τοῦ περιεχομένου τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας παρέχει.

Πράγματι δὲ οὐδεμία ὑπάρχει χριστιανικὴ διδασκαλία, ἣν οὕτως ἢ ἐκεῖνος ὁ Πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας δὲν διεπραγματεύθη μετ' ἐμβριθείας. Μάλιστα θὰ ἤρμοζεν ἐνταῦθα ἡ ἐπανάληψις τοῦ πολλῶν λεχθέντος ὅτι ἐν τῇ θεολογικῇ ἐπιστήμῃ ἐκεῖνος μάλιστα ἐπιγιγνώσκει, ὅστις οὐ μόνον ἐμβριθῶς σκέπτεται, ἀλλὰ καὶ βαθέως αἰσθάνεται. Ὑπῆρξαν δὲ ἀληθῶς οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας ἄνδρες πλήρεις ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ, διεκρίθησαν ἐπὶ ἀγνοητικῆ βίου καὶ κατὰ τὸ ἀνθρώπινως δυνατὸν διεισέδυσαν εἰς τὸν νοῦν τῶν χριστιανικῶν μυστηρίων καὶ ὡς οἶόν τε σαφῶς καὶ εὐκρινῶς παρέστησαν αὐτά. Ἐπομένως ἡ σπουδὴ αὐτῶν ἀποβαίνει πηγὴ ἀνεώτους γνώσεων θεολογικῶν καὶ καθίσταται ἡ δεξιωτάτη χειραγωγὸς εἰς τὴν δημιουργίαν καὶ ἔμνευσιν γνησίου καὶ ὑγινοῦς θρησκευτικοῦ αἰσθήματος καὶ χριστιανικοῦ ἐνθουσιασμοῦ.

Μάλιστα ἐν τῇ ἠθικῇ διδασκαλίᾳ αὐτῶν ἀνυπέροβλητος διαφαίνεται ἡ ἐξ αὐτῆς ὠφέλεια καὶ ἐποικοδομῆ. Ἡ ἠθικὴ τῶν Πατέρων ὑπῆρξεν ἐξόχως φυσικὴ καὶ ἀπλή. Δὲν ἦτο προῖον ἀκαδημαϊκῶν καὶ σχολαστικῶν συζητήσεων. Τότε συνεζήτουν ὀλιγώτερον περὶ ἠθικῆς καὶ ἔζων περισσότερο τὰυτήν. Ὑπῆρξε μείζων πραγματικὴ ἀγιότης καὶ ἐπεκράτει ἀληθῆς εὐαγγελικὸν φρόνημα, διότι ἦτο ἡ ἡρωικὴ ἐποχὴ τοῦ χριστιανισμοῦ. Πλήρης δίκαιον εἶχεν ὡς ἐκ τούτου ὁ εἰπὼν: «Καθὼς ἡ δρόσος τῆς πρῶτης παρέχει ἰδιάζουσαν χάριν εἰς τοὺς ὠρίμους καρπούς, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ἠθικῆς τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἐπικράτηται χάρις ἐξαιρετικῆ».

Ὁ διάσημος ἐκκλησιαστικὸς ῥήτωρ καὶ συγγραφεὺς Βοσσουέτος ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «De-

fense de la tradition et de saints Pères» (IV liv. X VIII chab.) εὐτως ἐξεγράφεται: «Ἐπειδὴ οἱ Πατέρες εἰρέφοντο ὑπὸ τῆς καθαρᾶς τροφῆς τῆς θρησκείας, ἦσαν δὲ πλήρεις τοῦ ἀρχαίου πνεύματος, ὅπερ ἐγγύτερον καὶ ἀφθιότερον ἦν τῶν ἐξ αὐτῆς τῆς πηγῆς, πᾶν ὅ,τι λέγουσι, πᾶν ὅ,τι ἐκ τῆς καρδίας αὐτῶν ἀπορρέει, εἶναι πολλῶ θρησκευτικώτερον καὶ ἰσχυρότερον ἢ ὅ,τι μετὰ κόπου πολλοῦ διερευνᾶται καὶ μελεῖται».

Τὸ σπουδαιότερον: Ἡ ἠθικὴ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἀπορρέει ἀμέσως ἐκ τοῦ δόγματος, διότι πίστις καὶ πράξις δὲν εἶναι παρ' αὐτοῖς διάφορα. Ἡ ἠθικὴ εἶναι μέρος τοῦ δόγματος, εἶναι θεία ὡς τὸ δόγμα. Διὰ τοῦτο ἡ ἠθικὴ, τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας περικλείει πειθοῦς δύναμιν, ἐπιδρᾷ ἰσχυρῶς, διότι πιστεύοντες ἠδυνάτου νὰ ἀδιαφορῶσι πρὸς τὰ ἔργα. Πράγματι δὲ ἡ ἠθικὴ ἀποχωριζομένη τοῦ δόγματος, τοῦ Θεοῦ, τῆς θρησκείας, ἀποβαίνει φιλοσοφική, ἀνθρώπινη, μένει ψυχρὰ καὶ κενή, στερεῖται τοῦ μεταφυσικοῦ κύρους, διότι τὰ ἀπλῶς ἀνθρώπινα ἐλατήρια λίαν φειδωλῶς ἀνυποῦσι καὶ δὲν ἐμπνέουσιν ἀνώτερον δυνατὸν ἐνθουσιασμόν.

Ἄλλὰ καὶ ἔτι πλέον. Ἡ ἠθικὴ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, παρ' ἧς θὰ ἐποικοδομηθῆ ὁ φωτιστὴς τῶν ἄλλων, διακρίνεται ἐξόχως δι' ὅπερ φέρει χρίσμα τῆς ἀγάπης. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς θαυμασιώτατα ὁμιλεῖ συνιστῶν τὴν ἀγάπην: «Ἡμεῖς δὲ εἴ τις ἐρωτήσῃ, τί τὸ τιμώμενον ὑμῖν καὶ προσκυνοῦμενον; Πρόχειρον εἰπεῖν. Ἡ ἀγάπη, ὃ γὰρ Θεὸς ἡμῶν ἀγάπη ἐστίν. Ῥῆσις τοῦ ἁγίου Πνεύματος· καὶ τοῦτο χρίσει μᾶλλον ἀκούων, εἴ τι ἄλλο, ὃ Θεός. Τί δὲ νόμου καὶ Προφητῶν Κεφάλαιον; οὐκ ἄλλο ἢ τοῦτο συγχωρήσειεν ὁ Εὐαγγελιστὴς ἀποκρίνασθαι. Τί δὴ ποτε εὖν οἱ τῆς ἀγάπης, οὕτω μισοῦμέν τι καὶ μισοῦμεθα; καὶ οἱ τῆς εἰρήνης, πολέμου-μεν ἀκήρυκτά τε καὶ ἀκατάλλακτα; καὶ οἱ τοῦ ἀσρογωνιαίου, διίστάμεθα; καὶ οἱ τῆς πέτρας, σείδμεθα; καὶ οἱ τοῦ φωτός, ἐσκοτίσαμεθα; (J. P. Migne 35, 1136).

Ἡ ἀφελὴς καὶ ἀτλή καρδία τῶν Πατέρων ἐνασχολεῖται μᾶλλον περὶ αἰσθήματα ἢ περὶ ἰδέας. Δὲν ἐκφράζουσι τὰς ἰδέας αὐτῶν ψυχρὰς καὶ ξηρὰς, ἀλλ' ἔρχονται εἰς ἄμεσον μετὰ τοῦ ἀναγνώστου συνάφειαν καὶ αἰσθάνονται τοὺς παλμούς τῆς καρδίας αὐτοῦ. Δὲν ἐκαπῆλευον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πάντοτε ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ὡς ἐκ Θεοῦ κατενώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ ἐλάλουν (B. Κορ. 2,17). Τοῦτο ὁμολογεῖ ὁ αὐτὸς φωταῖνός θεολόγος καὶ ἅγιος: «Οὐ γὰρ ἔαμεν ὡς οἱ πολλοὶ καπηλεύειν δυνάμενοι τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, καὶ ἀναμύγνεται τὸν οἶνον ὕδατι τὸν εὐφραίνοντα καρδίαν ἀνθρώπου λόγον τῶ πολλῶ καὶ εὐώνῳ καὶ χαμαὶ συρομένῳ καὶ ἐξητήῳ καὶ εἰκῆ ὀέοντι, ὥστε αὐτοὶ τε παρακερδαίνειν ἐκ τῆς καπηλείας, ἄλλοτε ἄλλως ὁμιλοῦντες τοῖς πλησιάζουσι καὶ πᾶσι πρὸς χάριν» (J. P. Migne, 35, 453).

Ἦσαν Πατέρες ἐν τῇ κυρίᾳ τῆς λέξεως σημασίᾳ. Ἐφερον ἐν ἑαυτοῖς σπλάγγνα πατρικά. Διὰ τοῦτο ὑπῆρχε παρ' αὐτοῖς ἐνθουσιασμός ἱερός, ἐνεργητικότης

ἀκατάβλητος, ἀφοσίωσις καὶ εἰλικρινὴς ἀγάπη πρὸς τοὺς πεπλανημένους καὶ ἀπολωλότας καὶ πάντα ταῦτα συνετέλουν εἰς τὴν δημιουργίαν παρ' αὐτοῖς καὶ ὕφους ἰσχυροῦ καὶ νευρώδους. Ὁφελούσιν οἱ Πατέρες καὶ πρὸς τὴν μόρφωσιν τοῦ γλωσσικοῦ, τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὕφους. Ἐκήρυσσον Θεὸν ὀληθῆ, ἐλάλουν πρὸς ψυχὰς, αἵτινες ἐσώζοντο ἐκ τῆς πλάνης καὶ τῆς κακίας. Ὁρθῶς ἐλέχθη, ὅτι ἐὰν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὀητοραὶν ἐπεκορῶι ὁ θρίαμβος τῆς φύσεως, παρὰ τοῖς Πατράσιν ὁ θρίαμβος τῆς χάριτος. Ἐκεῖ ἡ ὀητορεία τοῦ ἀνθρώπου, ἐν ταῦτα ἡ γλῶσσα τοῦ Θεοῦ, παρ' ᾧ πᾶν ἀληθές, ὑψηλὸν καὶ ἔξοχον.

Οἱ Πατέρες ὑπῆρξαν εἰλικρινεῖς ἐν τῷ λόγῳ αὐτῶν. Παρ' αὐτοῖς, οἵτινες εὐδὲνα ἠσθάνοντο φόβον πρὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ μετὰ παρορῆσεως ἐκτάκτου ἐδείκνυνον εἰς τοὺς μεγάλους τῆς γῆς τὸ μέγεθος τῆς κακίας αὐτῶν, ἠδύνατο νὰ ὑπάρχη γλῶσσα ἰσχυρά. Παρ' αὐτῶν, οἵτινες μετὰ τῆς μεγάλης αὐστηρότητος συνέδεον ἔτι μείζονα ἐπεικείαν, ἠδύνατο νὰ γίνηται χρῆσις γλώσσης τερπνῆς καὶ ἁρμονικῆς. Ἀναμφιβόλως ἐκ τοῦ θαυμασμοῦ τοῦ κάλλους τοῦ ἀντικειμένου μορφῶται καὶ γλῶσσα ὄραία, ἀπλότης εὐγενῆς, οἰκειότητος ἀξίεραστος. Τὸ μέγεθος τῶν ἐννοιῶν συνεπήγετο παρὰ τοῖς Πατράσι τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς φράσεως, τὸ ὕψος δὲ τῶν αἰσθημάτων ἐπέχεεν ἐπὶ τοὺς λόγους αὐτῶν κάλλος ἀπαράμιλλον, κῆρος ἱερόν.

Ἐν τῇ Ῥητορικῇ τοῦ ἀμβωνος ὁ J. Maury εἶπεν εἰπεῖ: «Χριστιανεὶ κήρυκες καὶ δάσκαλοι! Εἰσθε οἱ διάκονοι τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Ὁφείλετε νὰ λαμβάνετε ἐκ τῶν ἱερῶν βιβλίων τὴν οὐσίαν τῶν λόγων Σας καὶ νὰ λαλήτε συνήθως τὴν γλῶσσαν τοῦ ἀοράτου ὀητορος, ὃ ἀναπαριστάτε. Ἡ Ἁγία Γραφή, ἣς πρέπει νὰ εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς ὀητορείας καὶ διδασκαλίας σας, δὲν ἀρκεῖ εἰς τὴν διακονίαν σας. Εἰς τὴν ζώσαν ταύτην πηγὴν πρέπει νὰ προσθέσητε τὴν βαθεῖαν γνώσιν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ χριστιανισμοῦ, οὗτινος ἡ διδασκαλία εὐρίσκειται συμπληρωμένη ἐν τῇ παραδόσει τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας» (σελ. 398).

Ἄς εὐχηθῶμεν νὰ γίνωνται ἡμέρῳ τῇ ἡμέρῳ περισσότερον προσεῖτοι εἰς τοὺς ἐργάτας τοῦ ζῶντος λόγου τοῦ Θεοῦ οἱ θησαυροὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας.

I. Δ. ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Θλιβερός ἀπολογισμός.

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει εἰκοσαετίας ἀπὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Μπολαβερισμοῦ καταλήψεως τῆς ἀρχῆς ἐν Ρωσίᾳ τὸ ἐβδομαδιαῖον δελτίον τῆς Διεθνούς Ἀντικομμουνιστικῆς Συνενοήσεως (Entente Internationale Anticomuniste) παρέχει ὑπὸ τὸν τίτλον «20 ἐνιαυτοὶ κομμουνισμοῦ» ἐπίτομον ἀνασκόπῃσιν τῶν ὑπὸ τοῦ ρωσικοῦ κομμουνισμοῦ κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα «πεπραγμένων» εἰς πάντας τοὺς τομεῖς τῆς κρατικῆς ἐκδηλώσεως: τὰς εἰσαγωγὰς, τοὺς μισθοὺς, τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν, τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἠθικὴν. Καὶ τὰ μὲν εἰς τὰς λοιπὰς ἐκδηλώσεις «ἐπιτεύγματα» τοῦ κομμουνισμοῦ

ὡς ἐξετάσωσιν οἱ εἰδικώτεροι· ὡς πρὸς δὲ τὰ ἐν τῇ θρησκευτικῇ, τῇ ἠθικῇ καὶ τῇ καθ' ὅλου πνευματικῇ σφαίρᾳ πεπραγμένα σημειοῦται «κατατυράννησις καὶ διωγμὸς τῶν θρησκευόντων, καταστολὴ πάσης ἐλευθερίας σκέψεως, γνώμης, συγκεντρώσεως, τύπου, συνεταιρισμοῦ κλπ., καταστροφή τῆς οἰκογενείας (διαζύγια, ἐγκατάλειψις βρεφῶν, παιδικὴ ἐγκληματικότης), δικτατορία διὰ τρομοκρατίας, δολοφονία ἑκατομμυρίων ἀνεπτυγμένων, ἐργατῶν καὶ χωρικῶν». Ἡ δ' ὅλη κατὰ τὸ εἰκοσαεῖς τοῦτο διάστημα πείρα ἀπέδειξεν ὅτι ὁ κομμουνισμὸς εἶνε μία ψευδὴς θεωρία, ἀπάνθρωπος καὶ ἀντικοινωνικὴ, κατ' ἀκολουθίαν δὲ ἀνεφάρμοστος καὶ μόνον διὰ τῆς τρομοκρατίας δυνάμενος νὰ ὑφίσταται. Ἐπὶ πλέον ἐξαντλεῖ ἐπὶ ματαίῳ τὰς ἀνθρωπίνους δυνάμεις, τὸν πνευματικὸν καὶ ὀλιγὸν πλοῦτον τῶν λαῶν, οὐ μόνον δὲν ἐπιτυγχάνει τὴν ἄρσιν τῶν κακῶν τῆς κεφαλαιοκρατίας, ἀλλὰ, τουναντίον, τὰ ἐπιτείνει, μὴ δυνηθεὶς δὲ νὰ ἐφαρμώσῃ τὸ δόγμα τῆς καταργήσεως τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας ἀπέδειξε διὰ τῆς ἀντιπρακτικῆς του πολιτικῆς πόσον ἀπολύτως ἀναγκαία τυγχάνει ἐν γένει δὲ μόνον συμφορὰς ἐπεσώρυνσε καὶ εἰς τὸν λαὸν τὸν ὁποῖον ἔτι ἐξακολουθεῖ νὰ ταλαιπωρῇ καὶ ὅπου κατώρθωσεν ἔστω καὶ ὀλίγους ὁπαδοὺς νὰ σαγηνεύσῃ. *Θλιβερός, πράγματι, ἀπολογισμὸς!*

*
Ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ περὶ τῶν νεοκοιμημένων (The Loly dead) οἱ «Ἐκκλησιαστικοὶ Καιροὶ» τοῦ Λονδίνου γράφουσι σὺν ἄλλοις καὶ τὰ ἑξῆς: «Ἀπὸ τὸ κακὸν τοῦ πολεμίου προήλθε τοῦλάχιστον ἓν ἀγαθόν. Ἡ πρῶξις τῶν ὑπὲρ τῶν νεκρῶν προσευχῶν ἐκέρδησε πολὺ μεγαλειότεραν ἀναγνώρισιν ἐν Ἀγγλίᾳ. Μεταξὺ τῶν πιστῶν ἐγένετο αἰσθητὴ ὡς φυσικὸν καὶ ἀρόμζον τὸ μνημόσυνον τῶν ἀφ' ἡμῶν μεταστάντων ἐνώπιον τοῦ θρόνου τῆς Χάριτος. Λογισμοὶ περὶ τῶν ἱερῶν νεκρῶν, οἱ ὅποιοι τώρα, ἐλευθεροὶ τῶν γρίνων περιωρισμῶν, ἀπολαύουσι πλήρους ζωῆς καὶ ἐγγυτέρας μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐνότητος, ἀντανακλώσιν εἰς τὴν ὅλην ἡμῶν ἀντίληψιν περὶ τῆς πνευματικῆς ζωῆς, τῆς φύσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐσωτερικῆς σημασίας τῆς ἡμετέρας προσευχῆς... Δὲν δυνάμεθα νὰ προσευχώμεθα ὑπὲρ τῶν νεοκοιμημένων χωρὶς νὰ ἀναμνησκώμεθα τὴν ζωντανήν μας ἐνότητα μετ' αὐτῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν ἁγίων. Ἡ Ἐκκλησία οὐδέποτε δύναται νὰ ἐπιδείξῃ τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀγιότητος τῆς ὅσων δὲν ἐπιδακνῆ τὸ γνώρισμα τῆς ἐνότητος. Ἐπι σοβαρότερον ὅμως σφάλλεται ἢ ἐπίγειος Ἐκκλησία ὅταν δὲν ἔχη ζωηρὰν συνείδησιν τῆς ἐνότητός της μετὰ τῆς προσδοκώσεως καὶ τῆς θριαμβευούσης Ἐκκλησίας. Ἡ διδασκαλία περὶ τῆς Κοινωνίας τῶν ἁγίων εἶνε οὐσιώδης διὰ πᾶσαν ἀληθῆ πίσιν εἰς τὴν ἁγίαν καθολικὴν Ἐκκλησίαν...». Εὐχάριστον λίαν σύμπτωμα, μαρτυροῦν τὴν βαθμιαίαν προσχώρησιν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας εἰς ὀρθοδοξότερας ἀντιλήψεις.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος, ἐκτὸς τῶν δύο τακτικῶν συνεδριῶν καὶ δύο συνεδριῶν τοῦ Συνοδικοῦ Πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου, συνήλθε καὶ σήμερον Σάββατον εἰς σύσκεψιν πρὸς μελέτην καὶ ἐφαρμογὴν τῶν πορισμάτων τῆς Ἱεραρχίας ἐπὶ διαφόρων ζητημάτων.

— Ἐπὶ τῷ τραγικῷ θανάτῳ ἐξ ἀεροπλάνου τῆς Μεγάλης Δουκίσσης τῆς Ἑσθῆς Ἐλεονώρας, τοῦ Δουκὸς τῆς Ἑσθῆς Γεωργίου Δονάτου, τῆς ἐπιδόξου Μ. Δουκίσσης Καϊκιλίας, πριγκηπίσσης τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῶν δύο τέκνων αὐτῆς Λουδοβίκου καὶ Ἀλεξάνδρου, ὁ Μακ. Πρόεδρος

ἀπήνθυσεν ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συλλυπητήρια τηλεγραφήματα πρὸς τὴν Α.Μ. τὸν Βικιλέα τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν Α.Β.Υ. τὸν πρίγκηπα τῆς Ἑλλάδος Ἀνδρέαν, ἔλαβε δὲ παρ' ἀμφοτέρων θερμὰς εὐχαριστηρίους ἀπαντήσεις. Τὴν δὲ παρελθούσαν Τετάρτην ἐν τῷ ναύδριῳ τοῦ Ἀμαλείου Ὀρφανοτροφείου ἐτέλεσεν ἐπιμνημόσυνον δέσιν, παρισταμένου τῆς Α.Β.Υ. τοῦ Διαδόχου—Ἀντιβασιλέως Παύλου μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν αὐτοῦ Πριγκηπισσῶν Εἰρήνης καὶ Αἰκατερίνης, τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν ἐν Ἀθήναις Προσβουλευτῶν τῶν ξένων Δυνάμεων.

— Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτοῦ τῆς 12ης περὶ τὸν καιρὸν, ἠχολήθη καὶ μετὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐκδόσεως «Λαϊκῆς Ἀπολογητικῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ». Διὰ τὴν σύνταξιν ταύτης εἶχε προκηρῦξῃ πρὸ καιροῦ διαγωνισμὸν, ὃτεβλήθησαν δὲ 4 ἔργα, ἐξ ὧν τὸ συμβούλιον, λαβὼν πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν γνώμην τοῦ κρινοῦτος τὸ ὑποβληθέντα ἔργα Καθηγητοῦ τῆς Ἀπολογητικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ κ. Γρηγ. Παταμχαῆλ, προσέκρισε καὶ ἐβράβευσε τὸ ὑπὸ τὸ ρητὸν «Ἰδὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ἡμῶν ἐστὶ» (Λουκάς), ἔργον τοῦ κ. Βασιλείου Βεκιαρέλλη. Ἡ «Λαϊκὴ Ἀπολογητικὴ» θὰ ἐκδοθῇ λίαν προσεχῶς εἰς ἴδιον τόμον ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, δαπάναις ταύτης, χάριν τοῦ λαοῦ.

— Τὸ Ἰπποφυγεῖον Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας ἐκοινοποίησε πρὸς τοὺς διευθυντὰς τῶν σχολείων τοῦ Κράτους, δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν, μέσης καὶ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἐγκύκλιον περὶ καθιερώσεως προσευχῆς, ἔθνικων ἀσμάτων καὶ τοῦ ἔθνικοῦ ὕμνου. Ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ τονίζεται: 1) Ὅπως ἀπαραιτήτως ἐκάστην πρωΐαν πρὸ τῆς ἐνάργεως τῶν μνημάτων, εἴαν ὁ καιρὸς ἐπιτρέπῃ, συγκεντρῶνεται πάντες οἱ μαθηταὶ ἐν τῷ προαυλίῳ ἢ ἄλλῳ χώρῳ τοῦ σχολείου καὶ ἀναπέμψωσι τὴν πρωΐνῃν αὐτῶν προσευχὴν ἢ ᾄδωσι καὶ γνωστὸν τινα θρησκευτικὸν ὕμνον, ἀναλόγως ἐορταζομένου τινὸς θρησκευτικοῦ γεγονότος ἢ ἐορτῆς. Ὅταν δὲ ὁ καιρὸς δὲν ἐπιτρέπῃ θὰ λαμβάνῃ αὕτη χώρον εἰς τὰς τάξεις. 2) Κατὰ τὰ διαλαίματα, καὶ ἰδίως τὸ δευτερον τοιοῦτον, δέον κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐπανόδου εἰς τὰς τάξεις νὰ συντάσσονται ἐν τῷ προαυλίῳ οἱ μαθηταὶ καὶ ᾄδωσιν ἐν χορῷ διάφορα ἐμβατήρια ἢ ἄλλα διδασκόμενα πατριωτικὰ ἄσματα προσωσὶ πάντων τῶν διδασκάλων τοῦ σχολείου, καί, 3) μετὰ τὴν λήξιν τῶν ἀπογευματινῶν μαθημάτων ἐκάστης ἡμέρας δέον νὰ συγκεντρῶνται πάντες οἱ μαθηταὶ μετὰ τῶν διδασκάλων ἐν τῷ προαυλίῳ ἢ σχολικῇ τινι αἰθούσῃ καὶ ᾄδωσιν ἐν χορῷ τὸν ἔθνικὸν ὕμνον, ἀπαξ δὲ τοῦ μηνὸς πρὸ τῆς Σημαίας τοῦ σχολείου, ἥτις πρέπει πρὸς τοῦτο νὰ ἀναρτᾶται κατὰ τὴν ἀνω συγκεντρώσιν. Ὁ Ἐθνικὸς ὕμνος ἔστω δέον ν' ἀποτελῇ τὴν κατακλείδα τῆς ἡμερησίας σχολικῆς ἐργασίας, ὡς ἡ πρωΐνῃ προσευχὴ τὴν ἐναρξιν ταύτης. Καθ' ὅν δὲ χρόνον ᾄδουσι τοῦτον οἱ μαθηταὶ, δέον ὅπως οὔτοι, ὡς καὶ οἱ διδάσκαλοι, ἴστανται ἐν αὐστηρᾷ ἰστάσει προσοχῆς.

— Χθὲς παρασκευὴν συνήλθεν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου τὸ Δ. Συμβούλιον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ ἔλαβε διαφόρους ἀποφάσεις. Συμφώνως δὲ πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱεραρχίας ἢ Ἀποστολικῆς Διακονίας θὰ συντηρῆσθῃ ἐκ τῶν προσόδων αὐτῆς τὸ ἰδρυθέν σήμερον Θεολογικὸν Φροντιστήριον. Τὸ Ταμεῖον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἀνέλαβεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ζιχνῶν.

— Μετὰ τὴν συνεδρίαν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κατεβῆεν εἰς Πειραιᾶ προήδραυον ἐν τῷ Δημαρχεῖῳ μεγάλῃ Ἐπιτροπῇ πρὸς μελέτην ἐξευρέσεως τῶν μέσων ἀπαλοτριώσεως τοῦ πρὸ τοῦ μεγαλοπρεποῦς ναοῦ τοῦ ἁγ. Σπυρίδωνος εὐρυτάτου χώρου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Πληροφοροῦμεθα ἐξ Ἱεροσολύμων ὅτι ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου οἱ λατῖνοι ἤρξαντο νὰ ἀνακαινίσωσι τὴν ἀδείξ τῆς κathedρῆς καὶ τῆς ἀρχαιολογικῆς συμβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς τὸ ἐξειδικασμένον αὐτοῖς ἐν τῷ Γολγοθᾷ παρεκκλήσιον. Καὶ δὴ πρῶτον ἀντικατέστησαν αἶαν τὸ τὸ παλαιὸν κολίμα αὐτοῦ διὰ νέου. Ἐἴτα δὲ προσέβησαν

εις την εν τοις κάτω μέρσιον ὀρθομαρμαρῶσιν αὐτοῦ, ἣτις ἤδη συντελέσθη. Θὰ ἐπακολουθήσῃ δὲ ὑπεράνω τῆς ὀρθομαρμαρῶσεως ἡ διὰ μωσαικοῦ διακόσμησις τοῦ παρθρακκλήσιον, ὡς ἐκασμεῖτο τὸ πάλαι ὅλος ὁ Γολγοθᾶς μετὰ πολυαριθμῶν εἰκόνων. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ ἔδαφος αὐτοῦ ἐνεκρίθη ἵνα μὴ ἀρθῆ, ἀλλ' ἐκεῖνα τὰ τεμάχια τοῦ μωσαϊκοῦ, ἅτινα εἶνε σταθερῶς τοποθετημένα, δέον ν' ἀφαιρῶσιν, ὅσα δὲ κατέστησαν χαλαρὰ νὰ ἐπιδιορθωθῶσι, καὶ ὅπου μέρη τινὰ τοῦ σχεδιαγράμματος ἔλλειπουν νὰ κατασκευασθῇ νέον μωσαικὸν τοῦ ἰδίου σχεδίου ὡς τὸ παλαιόν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝ)ΠΟΛΕΩΣ

Τὸ τελευταῖον τεῦχος τῆς «Ὁρθοδοξίας» Κων)πόλεως περιέχει τὰ κατὰ τὴν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπίσκεψιν τοῦ Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἐπιστρέφοντος ἐξ Ἀγκῆρας εἰς Ἑλλάδα. Ὁ κ. πρωθυπουργὸς ἐγένετο δεκτὸς μετὰ τῶν προσηκουσῶν τῷ ὑψηλῷ αὐτοῦ ἀξιώματι τιμῶν, μεταξὺ δὲ αὐτοῦ καὶ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριάρχου ἀνηλλάγησαν προσφωνήσεις πλήρεις τιμῆς καὶ εὐλαβίας, ἡ δ' Α.Θ.Π. προσήνεγκε τῷ κ. πρωθυπουργῷ καὶ τῇ εὐγενεστάτῃ συζύγῳ αὐτοῦ χρυσοῦς ἀδαμαντοποικιλτοῦς σταυροῦ.

—Μετὰ τῶν αὐτῶν τιμῶν ἡ Α.Θ.Π. ἐδέχθη καὶ τὸν πρωθυπουργὸν τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως μεταβάντω εἰς ἐπίσκεψιν Αὔστῃ; ὅπως καθυποβάλλῃ τὰ εὐλαβῆ αὐτοῦ σαβῶματα τῷ Παναγιωτάτῳ, καὶ τὰ αἰσθήματα τῆς βαθιτάτης αὐτοῦ εὐλαβίας πρὸς τὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν. Καὶ πρὸς τὸν ἐπίσημον ταῦτον ἐπισκέπτην ἡ Α.Θ.Π. προσήνεγκεν χρυσοῦν ἀδαμαντοποικιλτον σταυρὸν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Τὸ κεντρικὸν συμβούλιον τῆς ὁργανώσεως τῶν ἀθέων ἀπέλυσεν ἐκκλησίαν πρὸς πάσας τὰς διακλαδώσεις τῆς περιὸν ὁργανώσεως ἐκστρατείας κατὰ τῆς προεγγιζούσης ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων· ἀπὸ τῆς 15 Νοεμβρίου μέχρι τῆς 9 Ἰανουαρίου τὴν Ρωσίαν δέον νὰ διαδράμῃ ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον «μέγα ἀθέαις κῆμα», αἱ τοπικαὶ ὁργανώσεις τῶν ἀθέων δέον νὰ παρασκευάσωσιν ἐορτὰς μετὰ τὸ δένδρον τῶν Χριστουγέννων ὑπὸ τὸ ἐμβλημα τῆς σφύρας καὶ τοῦ δρεπάνου, κατ' αὐτὰς δὲ νὰ διανεμηθῶσιν ὑπὸ τῆς νεολαίας τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος εἰς τὰ παιδιά «παιγνίδια ἀντιθησκευευστικά».

— Ἡ «Διδασκαλικὴ Ἐφημερίς» τῆς Μόσχας περιγράφει τὰς δυσκολίας καθ' ὧν προσκρούουσιν τὰ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἐπιβαλλόμενα εἰς τοὺς διδασκάλους καθήκοντα τῆς εἰς τὰς ψυχὰς τῶν νέων ἐμφυσησεως καὶ ἐμπειδύσεως τῆς ἀθέαις καὶ τοῦ ὕλισμοῦ. Πρῶτον—γράφει ἡ ἐφημερίς—καὶ αὐτοὶ εἶσι οἱ διευθυνταὶ τῶν σχολείων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, καίτοι ἀνήκουν εἰς τὰς κομμουνιστικὰς ὁργανώσεις, δὲν ἀπεκήρυξαν τὴν θρησκείαν. Τινὲς μάλιστα ἐξ αὐτῶν καὶ βαπτίζουσιν τὰ τέκνα των, ἀν δὲ δὲν φοιτοῦν εἰς τοὺς ναοὺς, προσκαλοῦν διὰ τούτους ἱερεῖς εἰς τὰς κατοικίας των, συχνάκις εὐρισκομένης ἐντὸς τῶν σχολικῶν οἰκοδομῶν. Ἐξ ἄλλου, καὶ μεταξὺ τῶν μαθητῶν ἀρκοῦντας διαδεδομένη εἶνε ἡ θρησκευτικὴ πίστις, χάρις εἰς τὰς σχέσεις των πρὸς τὸν κλῆρον. Ἐν γένει δὲ ἡ ἐφημερίς διαπιστεῖ ἱκανῶς σενοῦς δεσμούς τοῦ κλήρου πρὸς τὸν λαόν.

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ι. Μητροπόλις Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας

Ἐπειδὴ οὐδεὶς τῶν ἐχόντων τὰ νόμιμα προσόντα πρὸς τῆς κατηγορίας ὑπέβλεπεν ἡμῖν αἰτησίαν ὑποψηφιότητος διὰ τὴν χηρεύουσαν ἐφημεριακὴν θέσιν ἐν τῷ ἱ. ναφ' ἁγίας Παρασκευῆς Μεσολογγίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἐκ τῶν ἐχόντων τὰ προσόντα δευτέρως κατηγορίας, ὅπως μέχρι τέλους τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου ἐ.ε. ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ πιστοποιητικά αὐτῶν μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως πρὸς ἀνακήρυξιν των ὡς ὑποψηφίων διὰ τὴν διενεργηθησομένην ἐκλογὴν. Ὡσαύτως καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα ὅπως μέχρι τέλους Δεκεμ-

βρίου ἐ.ε. ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά αὐτῶν πρὸς ἀνακήρυξιν των ὡς ὑποψηφίων διὰ τὴν διενεργηθησομένην ἐκλογὴν πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων α) ἱ. ναφ' ἁγίας Νικόλαος Μάστρου καὶ β) ἱ. ναφ' ἁγίας Νικόλαος Ποταμούλας. Ἐν Μεσολογγίῳ τῇ 17 Νοεμβρίου 1937. † Ο Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας Ἱερόθεος.

Ι. Ἐπισκοπὴ Ἀρκαδίας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν τὰ ἀρθρα 81, 82 καὶ 83 τοῦ νόμου 5439 προσκαλοῦμεν πάντας τοὺς βουλομένους νὰ ὑποβάλλωσιν ἡμῖν μέχρι τῆς 30ῆς Νοεμβρίου 1937 τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 83 τοῦ Ν. 5439 ἀναφερόμενα δικαιολογητικά, διὰ τὴν χηρεύουσαν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Ἰνι Μανωφατασίου. Ἐν Ἀγίοις Δέκα τῇ 15 Νομβρίου 1937. † Ο Ἀρκαδίας Βασίλειος.

Ι. Ἐπισκοπὴ Πέτρας Κρήτης

Καλοῦμεν συμφώνως τῷ νόμῳ 5439 (ἀρθρ. 81) τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι δι' ἐκλογῆς τὴν κενὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Χόνδρου Βιάννου καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικά προσόντα, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν μέχρι τῆς 31 Ὀκτωβρίου ἐ.ε. τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 83 τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω νόμου προβλεπόμενα πιστοποιητικά καὶ λοιπὰ δικαιολογητικά μετὰ τῆς σχετικῆς αἰτήσεως. Ἐν Νεαπόλει τῇ 13 8)βρίου 1937. † Ο Πέτρας Διονύσιος.

Ι. Μητροπόλις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας.

Καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 83 τοῦ κωδικοποιηθέντος ἐνοριακοῦ νόμου 5439 ὀριζόμενα προσόντα ὅπως ἐντὸς εἰκοσιν ἡμερῶν ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν τῇ καθ' ἡμᾶς ἱερᾷ Μητροπόλει τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου τούτου ὀριζόμενα πιστοποιητικά προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων ἱερέων τῆς χηρευούσης ἐνορίας ἁγίας Βαρβάρας. Κάτω ξαμικοῦ τῆς ἐπαρχίας Ὀλυμπίας. Ἐν Κυπαρισσίᾳ τῇ 21 Νοεμβρίου 1937. † Ο Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Ἀνδρέας.

—Καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 83 τοῦ κωδικοποιηθέντος ἐνοριακοῦ νόμου 5439 ὀριζόμενα προσόντα ὅπως ἐντὸς εἰκοσιν ἡμερῶν ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν τῇ καθ' ἡμᾶς ἱερᾷ Μητροπόλει τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου τούτου ὀριζόμενα πιστοποιητικά προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων ἱερέων τῆς χηρευούσης ἐνορίας ἁγίας Τριάδος. Βινάδας τῆς ἐπαρχίας Τριφυλίας. Ἐν Κυπαρισσίᾳ τῇ 28 Νοεμβρίου 1937. † Ο Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Ἀνδρέας.

Ι. Μητροπόλις Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου

Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ νόμου 5439 «Περὶ κωδικοποιήσεως τῶν περὶ ἐνοριακῶν ναῶν κ.τ.λ. ἰσχυρῶν διατάξεων» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ διὰ τοῦ εἰρημένου νόμου ὀριζόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ὁργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ ἐν Γαρθικῷ Φιλιατῶν ἱ. ἐνοριακοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Παρασκευῆς ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ διὰ τοῦ ἀρθρου 83 τοῦ εἰρημένου νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά προκειμένου νὰ ἀνακηρυχθῶσιν ὑποψηφιοὶ ἐφημεριοὶ τοῦ ἁνω ἱ. ναοῦ. Ἐν Παραμυθίᾳ τῇ 16ῃ Νοεμβρίου 1937. † Ο Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου Γεώργιος.

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διευθύνουσα Ἐπιτροπεία :

- † Ο Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
- † Ο Ἐξάρτης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ
- † Ο Ἐξάρχης ΙΩΑΚΕΙΜ

Γραφεῖον, Π. Σ. Μανωλέσσης